

RECRUDESCUNT – KÁRPÁT-MEDENCEI TÖRTÉNELMI VERSENY

1. ÍRÁSBELI FORDULÓ

Kedves Játsszótársaink!

Szeretettel köszöntjük Önöket a II. Rákóczi Ferenc életét és korát feldolgozó Kárpát-medencei történelmi verseny szervezői nevében!

A játékra anyaországi és határainkon túl élő (erdélyi, felvidéki, kárpátaljai, délvidéki) általános iskolás korú (10–14 éves), valamint középiskolás korú (14–19 éves) fiatalok csapatait várjuk.

Védnökeink: Lezsák Sándor, a Magyar Országgyűlés alelnöke és Czoborczy Bence, a *Keresztény Élet* főszerkesztője

A háromfős csapatok a vetélkedő feladatait kéthetente olvashatják a *Keresztény Élet* hasábjain. Az egyes fordulók postára adási határideje a megjelenés dátumát követő 10. nap.

A három írásbeli forduló alapján a legjobb eredményt elérő csapatokat hívjuk meg a 2025. április 3–4–5-én megrendezésre kerülő korosztályonkénti középdöntőre és döntőre, a Lakiteleki Népfőiskolára.

A verseny döntőjébe jutó fiatalok értékes díjakat kapnak. **Jelentkezni az első forduló megoldásának beküldésével lehet, nevezési díj nincs.** Szeretettel várjuk egyházi és világi iskolák, egyházközségek, hittancsoportok, baráti társaságok csapatait! Egy-egy intézményből, közösségből tetszőleges számú csapat indulhat a versenyen. A feladatok letölthetők a Lakiteleki Eötvös Iskola (eotvosiskola.hu), a Hungarikum Liget (nepfolakitelek.hu) és a *Keresztény Élet* (keresztényelet.hu) honlapjáról is. **A megfejtéseket írásban a Lakiteleki Eötvös Iskola, 6065 Lakitelek, Kiss János u. 1. címre várjuk. A borítékra, kérjük, írják rá a játék címét: RECRUDESCUNT!**

További felvilágosítás kérhető
a 70/931–7808-as számon Olajos Istvántól

Játékunk feladatlapjaiban az „Á” betűvel jelölt kérdések az általános iskolásoknak, a „K” betűvel jelöltek pedig a középiskolásoknak szólnak. Ha a kérdés száma mellett nincs betűjel, akkor azt az általános iskolásoknak és a középiskolásoknak is meg kell oldaniuk.

A megoldások elkészítéséhez néhány forrást, szakirodalmat, internetes elérhetőséget szeretnénk ajánlani, de más köteteket is használhatnak. Sok sikert kívánunk minden csapatnak!

Galla János. 300 éve Cum Deo pro patria et libertate

web.archive.org/web/20100501233617/http://web.axelero.hu/kesz/jel/03_06/cum_Deo.html

Márki Sándor: II. Rákóczi Ferenc

mek.niif.hu/05800/05832/html/1kotet/index.htm

Mercurius Hungaricus

epa.oszk.hu/00900/00904/00002/PGS_R_XI_279_Fasc_12_7/index.htm

Mikes Kelemen levelei

mek.niif.hu/00800/00880/html/

Rákóczi kiáltványa a szabadságharc okairól

mek.niif.hu/02700/02786/02786.htm

Rákóczi emlékiratai(részletek)

mek.oszk.hu/01000/01019/01019.htm

Kósa Csaba: *Félhold és kétfejű sas*

Köpeczi Béla–R. Várkonyi Ágnes: *II. Rákóczi Ferenc*

Lengyel Dénes: *Magyar mondák a török világból és a kuruc korból*

R. Várkonyi Ágnes: *Megújulások kora (Magyarország története 1526–1711)*

Száva István: *Így élt II. Rákóczi Ferenc*

1. TÉRBEN ÉS IDŐBEN**60 pont**

II. Rákóczi Ferenc életútjának fontos állomásait emeltük ki. Kérjük, foglalják táblázatba az adatokat!

A táblázat oszlopainak fejlécében balról jobbra az alábbi meghatározások legyenek:

Esemény; Melyik évben történt?; Egy jeles esemény abban az esztendőben; Annak az évnek egy híres szülőtte; Annak az évnek egy híres elhunytja; Ki volt ekkor a pápa; Ki volt ekkor a magyar király; Ki volt ekkor az esztergomi érsek; Ki volt ekkor a jezsuita rend generálisa; Ki volt ekkor a francia uralkodó (államfő); Ki volt az angol uralkodó; Ki volt ekkor a spanyol király; Ki volt ekkor a török szultán

Az események oszlopba, egymás alá kerülnek:

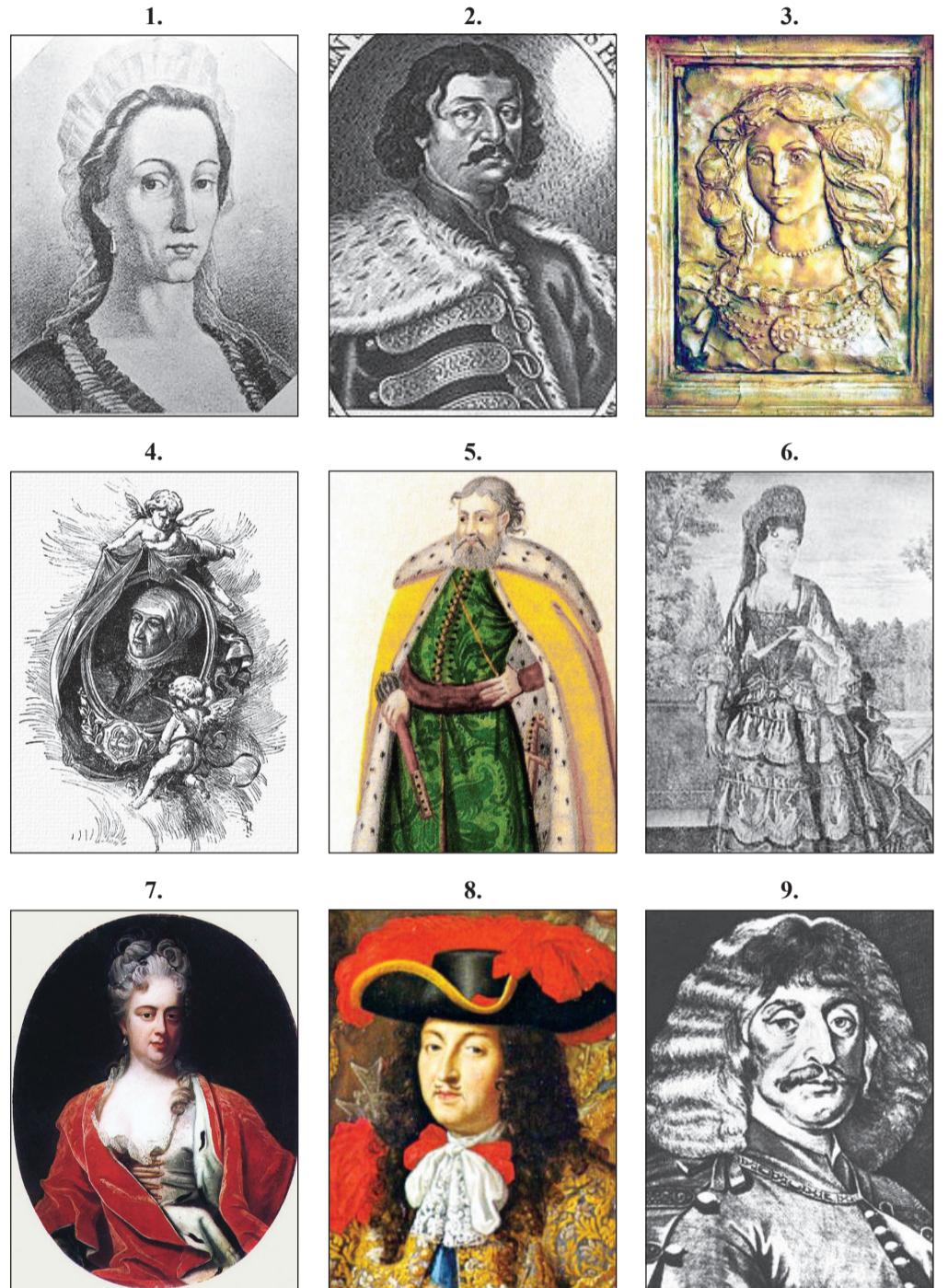
II. Rákóczi Ferenc születése; Munkács várának feladása; bebörtönzése Bécsújhelyen; a brezáni kiáltvány kiadása; Erdély fejedelmévé választása; az ónodi országgyűlés; a szatmári béke megkötése; Törökországba érkezése; halála; hamvainak hazahozatala

2. ROKONOK, KORTÁRSOK**50 pont**

A fejedelem szűkebb és tágabb családjának tagjait kell felismerni a néhány mondatos jellemzések alapján, majd párosítani őket a képekkel. (Figyelem, nincs minden személyről kép!) Kikről van szó, milyen rokonságban, kapcsolatban álltak a fejedelemmel, mikor születtek, mikor hunytak el, kik voltak házastársaik, gyermekeik?

- Három éven át, 19 éves koráig Bécsben, az Orsolya rend zárdájában nevelkedett. Esküvőjén a szertartást Kollonich Lipót bíboros érsek vezette 1691-ben.
- Lengyel katolikus család sarja. Először 1625-ben, másodszor 1643-ban házasodott meg. Második férje halála után Szilágyosmlyón élt.
- Három házassága alapozta meg és növelte családjá vagyonát. Első felesége hozományához tartozott Munkács vára. Gyermekei második házasságából születtek, de őket nagy szeretettel harmadik felesége nevelte fel.
- Férje kérésére tért protestáns hitre, de özvegységre jutva visszatért a katolikus vallásra. Fiát 400 ezer arany lefizetésével tudta csak megmenteni a hóhér pallosától.
- Kortársai szerint nála erényesebb és kitűnőbb asszony nem volt. Nagy áldozatokat hozott horvát anyanyelve műveléséért. Férje kivégzésének hírére megháborodott.

- A nagy törökverő második felesége, aki meghitt családi légkört teremtett udvartartásában. Egyik fia a szalánkeméni csata hőse és áldozata.
- A Szigeti veszedelem horvátra fordítója. Sok csatában tüntette ki magát, híres győzelmet aratott a török felett Viszibabánál.
- Két lánytestvére volt, Erzsébet és Mária. Férjével több mint harminc évet éltek példás házasságban. Udvari papjának köszönhetjük a tokaji aszút.
- 1651-ben nagykorúsították. Országát az európai nagyhatalmak sorába emelte, gyarmatokkal gazdagította.
- Tizenheten voltak testvérek. Esküvőjét 1694-ben a kölni dómban tartotta. Életét apácaként fejezte be.

3. „Á” ELŐZMÉNYEK**18 pont**

Állítsanak össze a szavakból értelmes szó szerkezeteket! Hogyan járultak hozzá ezek a körülmények a Rákóczi-szabadságharc kitöréséhez?

új, hegyaljai, fegyver, örökösödési, új, Erdély, spanyol, helyzete, bizottság, váltság, háború, felkelés, adók, szerzeményi

4. „K” ELŐZMÉNYEK**15 pont**

Emeljenek ki Kollonich Lipót *Einrichtungswerk des Königreiches Hungarn* című munkájából olyan elemeket, amelyek a korban haladónak számítottak és olyanokat, amelyek sértették a nemzeti önrendelkezést! Milyen körülmények között született a mű, melyik magyar főpap állt ki vele szemben a magyar ügy védelmében?

5. „Á” AZ ORSZÁGNAK ÉS A VILÁGNAK

15 pont

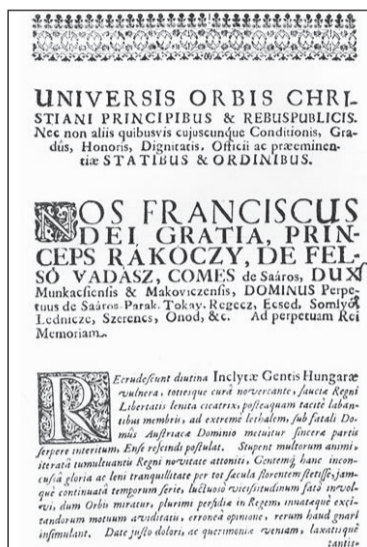
Állítsák helyes sorrendbe Rákóczi felsorolt kiáltványait, írják le keletkezésük körülményeit (pontosan hol, mikor, milyen céllal íródtak)!

- a) naményi pátens
- b) vetési pátens
- c) Universis orbis Christiani
- d) Gyulai pátens
- e) brezáni kiáltvány

6. „K” AZ ORSZÁGNAK ÉS A VILÁGNAK

20 pont

Mivel magyarázza a szabadságharc kitörését az európai közvéleménynek Rákóczi? Vegyék sorra a Recrudescunt... pontjait és fűzzetek hozzájuk magyarázatokat!

7. „K” DEÁKI BÖTÜBŐL

15 pont

Állítsák helyes sorrendbe a betűoszlopokat, és latin idézeteket kapnak. Kitől származnak, mit jelentenek? A mondatok között van egy kakukktójs is. Fogalmazzák meg, mit tudnak róla!

S	E	B	S	O	I	N	N	I	O	D	N	O
B	C	C	U	T	I	O	S	L	N	D	N	T
U	U	A	C	A	R	S	I	M	T	A	S	A
M	U	O	D	L	D	S	E	N	N	E	E	L
I	U	M	R	I	N	E	Q	E	T	C	R	I
U	U	A	I	F	S	N	H	R	G	C	S	F
A	A	U	G	A	C	M	I	N	H	A	I	A
M	P	V	M	T	C	T	A	A	I	P	S	T
A	E	I	A	I	E	N	M	C	D	M	E	I
N	C	H	L	M	D	A	E	O	T	I	A	M

8. „K” BETŰSZÓ

5 pont

Korábbi és későbbi korokban is nagy divat volt betűszókat készíteni. Ilyenkor egy értelmes kifejezés minden betűjét egy-egy másik szó kezdőbetűjének tekintették, a szavakból pedig mondat alakult ki. Közismert példa erre Verdinek, a jeles olasz zeneszerzőnek neve: *Viva Vittorio Emmanuele Ré d'Italia*. Hogyan faragtak hasonló mondatot latinul Rákóczi kortársai a legenda szerint a FRINGIA (kard, szablya) szóból?

9. „Á” CSÍNOM PALKÓ, CSÍNOM JANKÓ

23 pont

A betűnégyzetbe a kuruc sereg tisztjeinek nevét rejtettük el le és fel, jobbra és balra, valamint átlósan. Keressék meg a személyeket; írják le, mit tudnak róluk! Ki a kakukktójs, aki nem katonaként, hanem diplomataként szolgálta a fejedelmet? A maradék betűket összeolvasva értelmes szöveg alakul ki. Miből való az idézet, hogyan kapcsolódik a tárgyalt korhoz?

Y	V	M	Y	E	G	Ú	J	E	O
D	U	A	L	L	T	B	S	A	C
É	E	K	Y	A	U	Z	A	N	S
R	Z	B	D	Á	E	G	Á	Y	K
E	I	C	E	T	D	Y	A	C	A
Z	S	Ő	A	C	T	Á	S	R	Y
E	M	M	A	T	Z	Á	M	G	D
B	Á	Y	O	A	K	K	R	N	E
S	M	B	Z	Y	E	T	Y	N	E
K	I	Y	N	É	S	C	R	E	B

10. „Á” PÉLDÁNAK OKÁÉRT

2 pont + példánként 2-2 pont

Kit tart a közvélekedés az epigramma szerzőjének? Mikor keletkezett a vers? Igazolják a benne megfogalmazottakat XVII. századi példákkal!

*Ne higgy magyar a németnek,
akármivel hitegetnek,
mert ha ád is oly levelet,
mint a kerek köpenyeged,
s pecsétet üt olyat rája,
mint a holdnak karimája –
nincsen abban semmi virtus,
verje meg a Jézus Krisztus!*

11. SZÁZ SZÓNAK IS EGY A VÉGE

10 pont

A következő feladatok közül csak egyet kell megoldaniuk!

- a) Készítsenek tetszőleges technikával illusztrációt egy kuruc korból való irodalmi alkotáshoz!
- b) Rákóczi követeként tájékoztassák az angol parlamentet a felkelés okairól, céljairól!
- c) Számoljanak be szentanyúként Rákóczi Ferenc és Sarolta Amália házasságkötéséről!
- d) Készítsenek elemzést a térség szakértőjeként a diváni humájun számára a Rákóczi-szabadságharc kirobbanásáról!

KÉPJÁTÉK

Kedves Olvasóink számára, akik szívesen fejtenek rejtvényeket, de nem játszanak a csapatversenyben, a Kiadó által felajánlott könyvekért minden kérdéssorhoz egy képes fejtőrt mellékelünk. A megfejtést a *Keresztény Élet* szerkesztősége címére (1075 Budapest, Károlyi krt. 1.) nyílt levelezőlapra kérjük beküldeni a megjelenéstől számított 1 héten belül!

HOL JÁRUNK?

Mit ábrázol a metszet, hogyan kapcsolódik a kép a nagyságos fejedelemhez?

